

תכנית טראמפ

פתרון בעיית עזה בהיבטי כלכלה ומשפט

ברצועת עזה הושקעו תקציבים בהיקף לא פרופורציונאלי להיקף שטחה ואוכלוסייתה. חלק לא מבוטל מההשקעה היה לטובת שיקום חוזר של הרצועה לאחר סבבי לחימה חוזרים ונשנים. בעוד שברוב האזורים בעולם בהן נדרש שיקום, הוא נדרש לאחר אירועים של אסונות טבע או שריפות ענק, ברצועת עזה הליכי השיקום החוזרים ונשנים נדרשים לא בשל גזירת גורל או פגעי מזג אוויר, אלא בשל פעולות טרור בלתי פוסקות. משכך, על כל דיון בנושא שיקום רצועת עזה להתייחס לא רק לעלויות ושיממות השיקום המיידי, אלא גם לשאלת קיימות והשלכות השיקום לאורך זמן.

שטחה של רצועת עזה הוא כ-340 קמ"ר ולה רצועת חוף ארוכה בת כ-40 ק"מ. ישנן הערכות שונות בדבר מספר המתגוררים כיום בשטח הרצועה הנעות בין מיליון לשני מיליון תושבים.

כלכלת רצועת עזה, עוד לפני התקפת החמאס על מדינת ישראל, לא הייתה יצרנית והתבססה באופן כמעט בלעדי על תרומות וסיוע ממדינות העולם ומגופים בין לאומיים שונים ובראשם אונר"א (על פי הערכות כ-4 מיליארד דולר בשנה מתוכם 1.2 מיליארד דולר תמיכות כקצבאות ישירות לתושבי הרצועה). חלוקת סיוע זה לוותה בשחיתות עמוקה, קבעה מעמד של נתמכי סעד קבועים ובאמצעות מערכות גביית המיסים של החמאס, היוותה את המקור הכספי להתעצמות מפעל הטרור של החמאס.

תוצאות מבצע חרבות ברזל עד כה הביאו את רצועת עזה למציאות של "אזור מוכה אסון". בשטח הרצועה כמעט ולא נותרו תשתיות תקינות, וכן חלק נכבד מבתי המגורים ברצועה יצאו מכלל שימוש.

להלן השוואה מבחינת קיימות ועלות כלכלית של שיקום הרצועה תוך השארת תושביה הקיימים, לעומת תוכנית טראמפ לפינוי מרצון של תושבי הרצועה, ושיקומה העתידי כמיזם כלכלי:

שיקום הרצועה תוך השארת תושביה הקיימים:

עלויות: ראשית, חשוב לציין שתהליך שיקום רצועת עזה, כאשר התושבים עדיין מתגוררים בשטחה, מורכב, ארוך יותר ויקר יותר באופן טבעי. בהתאם לאומדנים של גורמים בין לאומיים שונים, עלויות השיקום, כאשר תושבי עזה נותרים במקומם, יהיו כ-100-80 מיליארד דולר. לעלויות אלו יש להוסיף את העלויות השוטפות של החזקת תושבי הרצועה בסך 4 מיליארד דולר לשנה. עם זאת, יש לזכור כי ניסיון העבר מוכיח, שכל הזרמת כספים לשטח הנשלט על ידי החמאס כרוכה באובדן של סכומים עצומים הנגבים על ידי החמאס כמיסים או כפרוטקשיון, כך שייתכן בהחלט שסכומים אלו לא יספיקו.

לעלויות אלו יש להוסיף את עלויות הביטחון של מדינת ישראל, בה בשעה שהחמאס והאוכלוסייה התומכת בו ממשיכים לאיים על אזרחי ישראל ועל שאר תושבי הרצועה. גם תחת ישות פלסטינית אחרת לא תוכל מדינת ישראל לקחת סיכון ולצמצם את הוצאות הביטחון. תקציב הביטחון של מדינת ישראל לשנת 2025 עומד על כ-108 מיליארד ש"ח. גם אם נניח הנחה מקלה שרק קרוב ל-5% יוקצו להתמודדות עם האיום שיוותר מרצועת עזה, כל עוד האוכלוסייה העזתית מתגוררת בשטח הרצועה, הוצאות הביטחון למול האיום מהרצועה יעמדו על כ-5 מיליארד ש"ח בשנה.

קיימות: כל עוד חמאס שולטת ברצועת עזה (בשלב זה נראה כי כל זמן שתושבי עזה יוותרו בעזה, חמאס יישאר בשלטון), יהיה קושי משמעותי לגייס את הסכום הנדרש לשיקום הרצועה. לאחר שנודעו טבעו וכוונותיו של החמאס, ברור כי שיקום הרצועה יהיה שוב זמני עד לסבב הבא שיוביל שוב להריסת הרצועה, ולמעשה סכומי העתק העתידיים להיות מושקעים בשיקום, יושקעו בסבירות גבוהה לשווא.

מעבר לעלויות, מבחינה הומנית, לא ניתן להשאיר את האוכלוסייה ברצועת עזה לאורך שנות השיקום הארוכות, במגורים זמניים בעיי חורבות, ללא תשתיות הולמות, בשטח רווי בסכנות קריסה של בתים ומנהרות, תחת שלטונו של ארגון טרור המהלך אימים על האוכלוסייה.

סה"כ עלויות: 92-112 מיליארד דולר + 7.5-15 מיליארד דולר עלויות הביטחון של מדינת ישראל.

תוכנית טראמפ - סיוע להגירת תושבי הרצועה:

עלויות: נניח הערכה מרחיבה מאוד לפיה ברצועת עזה יש כ-350,000 משפחות. כל משפחה תקבל סל הגירה בהיקף של 25 אלף \$. סה"כ עלות הסיוע להגירה תעמוד על 8.75 מיליארד \$. מי שיהגר למדינות מערביות מפותחות, יזכה למעמד פליט ולכל ההטבות הנובעות ממנו, ולכן סל ההגירה יהווה בונס משמעותי לעומת מהגרים ופליטים אחרים במדינות אלו. למשפחות שיהגרו למדינות עולם שלישי, \$25,000 מהווים סכום משמעותי שיאפשר בהחלט לפתוח בחיים חדשים כולל מגורים ויצירת מקור תעסוקה. עלויות אלו נמוכות משמעותית מעלויות הסיוע הישיר לתושבי עזה לאורך השנים (כאמור כ-4 מיליארד דולר לשנה). ניתן לשלם את סל ההגירה מכספי הסיוע המיועדים לשנים הקרובות, כאשר בניגוד לכספי הסיוע, מדובר על מענק חד פעמי שלאחריו המהגרים יעמדו על רגליהם ויתפרנסו בכבוד, ולא ימשיכו בקבלת כספי סיוע ללא הגבלה.

סיכום: עלויות הגירת האוכלוסייה בהנחה מרחיבה הם בין שמונה לתשעה מיליארד דולר. כלומר שווה ערך לשנתיים בלבד של הסיוע השוטף הכללי לרצועת עזה.

פינוי ההריסות: עלות משוערת לפינוי השטח כאשר הוא נקי מתושבים עומדת על 10-15 מיליארד דולר. עלות זו כוללת מיחזור חלק מההריסות כחומר גלם לביצוע התשתיות ועלויות השינוע וההטמנה של החלק המזהם מבין ההריסות. הקמת תשתיות לאחר פינוי השטח תהיה קלה וזולה ותיעשה בצורה מתועשת בשיטת שתי וערב. לשם החישוב, נחשב עלות של עוד 5-10 מיליארד דולר להקמת התשתיות. נוסף עוד 5 מיליארד דולר של הוצאות בלתי צפויות. שיעור גבוה של הוצאות בלתי צפויות, בשל מורכבות המיזם.

סה"כ עלויות: 30-40 מיליארד דולר.

בניגוד לתוכנית לשיקום הרצועה כאשר תושביה נותרים בתוכה, בה רצועת עזה תישאר גורם המערער את היציבות האזורית ופוגע בביטחון, לאחר פינוי הרצועה מתושבים והריסות, רצועת עזה תוכל לשמש כמוקד תירותי ומסחרי אזורי, שיחזיר את העלויות שהושקעו בשיקום הרצועה וישמש לשיפור היציבות האזורית. ניצול קו החוף לטובת תירות, הקמת נמל מים עמוקים לחופי עזה ויצירת קו רכבת יבשתי

להובלת סחורות מהמזרח הרחוק וצינור להובלת נפט וגז טבעי ממדינות המפרץ ובראשן סעודיה ואיחוד האמירויות, דרך ירדן וישראל לנמל זה, ישפרו את הכלכלה האזורית והעולמית ויביאו ליציבות ביטחונית במזרח התיכון. בחנו את הרווחיות של מיזמים הכוללים פארקים, מלונות, מסחר, מרכזי קונגרסים ומרכזי עסקים ומצאנו שהרווחים של מיזמים אלו, שיתפרשו על פני שטח הרצועה, יכולים להחזיר את ההשקעה בתשתיות והקמה תוך כעשור.

**לאחר פינוי הרצועה מתושבים
והריסות, רצועת עזה תוכל
לשמש כמוקד תירותי
ומסחרי אזורי, שיחזיר את
העלויות שהושקעו בשיקום
הרצועה וישמש לשיפור
היציבות האזורית**

עמדת הדין הבינלאומי:

הדין הבינלאומי מחייב לאפשר לאוכלוסיות הנמצאות באזורי לחימה להתפנות בצורה בטוחה מהאזור. אוכלוסייה זו מקבלת מעמד של פליטים וחלה חובה לקלוט אותה במדינה אליה היא מתפנה. בהקשר זה, סירוב חמאס ומצרים, בגיבוי של הממשל האמריקאי הקודם, לאפשר את יציאת תושבי רצועת עזה המעוניינים בכך, היוותה הפרה של הדין הבינלאומי, ודווקא מתן האפשרות לצאת מרצועת עזה מקיימת את הדין הבינלאומי.

זאת ועוד אמנות בינלאומיות כדוגמת האמנה הבינלאומית בדבר זכויות אזרחיות ומדיניות קובעות בפירוש כי: "כל אדם בן חורין לעזוב כל ארץ שהיא, לרבות ארצו הוא". משכך, אין כל מניעה מבחינת החוק הבינלאומי לאפשר ולתמרץ את תושבי רצועת עזה לעזוב את הרצועה לכל מדינה שתקלוט אותם.

תושבי עזה נתונים למשטר טרור. יתכן שרובם תומכים בו, אבל יתכן שישנה אוכלוסייה שהייתה רוצה חיים טובים ושלוים יותר ושלטון החמאס מונע זאת ממנה. כספי הסיוע שהיו אמורים להגיע לאוכלוסייה ברצועת עזה, עברו ברובם הגדול לארגון החמאס על מנת להשליט את כוחו ולפתח את תעשיית הטרור. המוסר מחייב לאפשר לאוכלוסייה העזתית הרוצה בכך להשתחרר מכבלי החמאס ולהתחיל חיים טובים יותר במקום אחר בעולם.

סיכום:

שיקום רצועת עזה כשתושביה ישארו במקומם יהווה טעות אסטרטגית בין לאומית, רצועת עזה תמשיך להוות מוקד לאי יציבות אזורית, השיקום יהיה יקר מאד ולא יעיל. תוכנית טראמפ לעומת זאת ישימה, זולה בהרבה ותביא לשיפור היציבות האזורית, לפיתוח אזורי ולשיפור הכלכלה העולמית. אנחנו קוראים לממשלת ישראל לאמץ את התוכנית ולרתום מיידית את כל המערכות השלטוניות על מנת לאפשר לה לצאת אל הפועל במהירות האפשרית. זוהי חובה מוסרית, כלכלית וביטחונית עבור אזרחי ישראל והאזור כולו.

שיקום הרצועה כולל תושביה	תוכנית טראמפ	
עלות	98-127 מיליארד דולר	30-40 מיליארד דולר
יציבות וקיימות	מערערת את היציבות האזורית	מייצבת את האזור
הומניות	תכפה על האוכלוסייה חיים לאורך שנים בשטח הרוס, נגוע בנפלים, ללא תשתיות	תסייע לאוכלוסייה בהגירה מיידית למדינות בהן יקבלו תנאי חיים נאותים
החזר ההשקעה	תחייב תשלומי סיוע של כ-4 מיליארד דולר לשנה ללא הגבלה וללא החזר השקעה	תביא לסיום תשלומי הסיוע ותחזיר את ההשקעה תוך כעשור